HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל. מפרש בפ"ק דעירובין (דף ו.) בתרי חומרי דסתרן אהדדי כגון הך דשדיה וגולגולת דלפלוג בית שמאי ובית הלל לגבי אהל להוו להו בית שמאי לחומרא [ו]ומחמרי עד שתחסר שתי חוליות מטמאת באהל ובית הלל לקולא וקתמרינן וכן לטרפה דלבית הלל בחדא חולייא הוי חסרון וטרפה ובב"ש כשרה והוו להו ב"ש לקולא וב"ה לחומרא ומאן דעביד בטרפות כחומרי ב"ה ובטומאה כחומרי ב"ש כשיל הוי להכי חסיב ליה חסרון והכא לא חסיב ליה חסרון. והני דרכא נמי סתרן אהדדי דכיון דאמר נקובתו בשמהו טעמא משום דמקום שחיטה הוי ומחמרי דשמואל דאמר לאו מקום שחיטה הוי ומאתכא דסתרן מילתיה דרבא אהדדי: **בית קול.** בפרק קמא דעירובין (דף יג.): יתיב בית קול ואמרה הלכה כבית הלל: דרבי יהושע בצבעא מלייעא בהוסב (דף נט.): **מכל מקום קשיא.** דלכתרי חומרי לא עבדינן: סתם שמעתתיה דרב בדרי בתרי דר' יהודה הוה אמר להו בני מדרשא: **נתנו בו שיעור.** עד כמה הוי כשר לשחיטה: **לאו מקום שחיטה הוי.** לפ"ה אמר רב בשמואל מידי דהוה מגרגרת דבין במקום שחיטה בין שלא במקום שחיטה שהו שיעוריה: **עד כדי הפסקת יד.** לריך להניח לכל הרחק כשלא מצטעות ואחרבע לשון מורי הזקן ואני שמעתי אחיות חודי לפרנים והרשון נרחה בעיני דכי האי גוונא לא מיקרי תפיסת יד: **עד מקום שיעשיר.** שיש שם שער שגורגרין נכנסין מכרס הפנימי: **טפח נוסף.** מיקרי כרס (ג) וקא סלקא דעתך דלא חזיל שער בתוך הוושט ולא מידי ואת אומרת עד מקום שיעשיר [ד]דהא עד סוף הוושט כולו מלי שחיט וכיון דלאו הוושט הוא היכי מלי שחיט אלא: **אימא טפח נכרס סמוך לוושט.** דהיינו טפח לשון של כרס הוי כרס הפנימי ונקובתו במשהו ולפי שהוא נחצב במקום המילר בין לעוות החזה קרי ליה פנימי וכל שאר הכרס קרוי בתעי' [מג.] המיוונה ועידועים בקריעת רובו: **כי קאמר רב.** טפח בוושט מקרי כרס: **בסורת דמשעיר טפי.** שהשער נכנס בתוך הוושט טפח ולעולם מקום שחיטה הוי בוושט עד מקום השער: **סורכן הוושט שניטל כולו.** לקמיה פריך והא מיכא עיקור סימנים: **ואנא תנא.** תנא דמתניתין דפרקין[ה] מסייע ליה. תונא כמו תנא דילן: **ניטל לחי התחתון כשר.** וכיון שניטל הלחי נתלש הסימנים שבלחי התחתון הס מחוברי: **קשיא מתני'.** דקתני כשר: **הא דאיעקור איעקורי.** עיקור סימנים[ו] כשנעקר הוושט מן הלחי ומן הכשר: **הא דאיגום איגומי מעילוי סימנים.** שנגמם הלחי מן הכשר שמוטל על הסימנים בין הלחי והסימן דלאו עיקור הוא שהסימנים מעורין בכשר: **אלא לשמואל קשיא.** דרב פפא לדלידיה מיכא עיקור סימנים דקתמר הוושט שניטל דמשמע שהוושט נבדו ניתק ונתלש מן הכשר: **דאקפל לקפולי.** שנקלף מעל הכשר. מקפל כמו ונקלף ודומה לו וקפלו את המנים דמסכת סוטה (דף לה:[ח]): **דאיפרוק לפרוקי.** כדכר שנעקר בכח שנעקר כאן מעט ואכן מעט על רובו לחומו מיעוט המחובר אינו מחובר ביחד הילכך לאו חבור הוא דלא בריא: רוב

ורבי יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קול. תימה דקיימא לן כבית הלל מסוס בת קול וקיימא לן[ט] דרבי אליעזר שמותי הוא ולא חיישינן בבת קול שפסק כוותיה בפרק הזהב (ב"מ דף נט:) ויש לומר דשאני התם שלא יתכוה אלא לכבודו דרבי אליעזר דאמר מן השמים יוכיחו ועוד דבת קול דבית הלל מסייע קרא לכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות דבית הלל רובא הוו אלא דמעיקרא מספקא לן מסוס בת קול דרבי אליעזר דאמר טפי מחודדין בית הלל בת קול ואי אפשר לומר דשמאי התם שלא יתכוה לכבודו דרבי אליעזר דאמר מן השמים יוכיחו ועוד דבת קול דבית הלל עליו מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל עליו

הכתוב אומר [ו]הכשיל בחושך הולך אלא אי בבית שמאי בקוליהן וכחומריהן אי בבית הלל בקוליהן וכחומריהן הא גופא קשיא אמרת לעולם הלכה כדברי ב"ה והדר תני והרוצה לעשות כדברי ב"ש יעשה לא קשיא [ז]כאן קודם בת קול לאחר בת קול ואי בעית אימא אף לאחר בת קול [ח]ורבי יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קול מכל מקום קשיא אמר רב טבות כולה כרב עבדא דכי אתא רמי בר יחזקאל אמר לא תציתו להו להני כללי דכייל יהודה אחי משמיה דרב הכי אמר רב וושט נתנו [בו] חכמים שיעור [ט] מכלל דתורבץ הוושט לאו מקום שחיטה הוא וקאמר במשהו למעלה עד כמה אמר רב נחמן [י]עד כדי תפיסת יד למטה עד כמה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [יא]עד כדי שישעיר איני [יב]והאמר רבינא אמר גניבא משמיה דרב טפח בוושט סמוך לכרס זהו כרס הפנימי אמאי כי קא שחט בכרס קא שחיט אימא טפח בכרס סמוך לוושט זהו כרס הפנימי איבעית אימא כי קאמר רב בתורא דמשעיר טפי אמר רב נחמן אמר שמואל [יג]תורבץ הוושט שניטל כולו מלחי כשר ותנא תונא [יד]ניטל לחי התחתון כשר מתקיף לה רב פפא והאיכא עיקור סימנים ולרב פפא קשיא מתניתין [טו]ניטל לחי התחתון כשר בשלמא מתניתין לרב פפא לא קשיא [טז]הא דאיעקור איעקורי הא דאיגום איגומי מעילוי סימנים אלא לשמואל קשיא תימא כולו [יז]אלא אימא רובו [יח] [יט]והאמר רבה בר בר חנה אמר שמואל [כ]סימנים שנדלדלו ברובן טרפה אמר רב שישא בריה דרב אידי [כא]הא דאפקיל איקפולי [כב]התם דאפרוק אפרוקי: ופסוקת הגרגרת: תנא כמה פסוקת הגרגרת ברובה וכמה רובה רב אמר רוב

טרפה תימה [כג] להיכי פסיקא ליה להויא טרפה על כרחך לינה טרפה בתורבץ הוושט בנקב בעלמא כמו בוושט עלמו [כד] וכמו כן יימת לניטל כולו כשרה וכי תימת לסכירא ליה דלא גרע מסמוטת הגרגרת שהיא טרפה זהו דומק גדול ועוד דקא מנאי דברובו כשרה לף על פי דפסוקת הגרגרת תנן ברובו טרפה ולפירוש הלנות גדולות פריך שפיר והא מיכא עיקור סימנים לף ע"ג דלא הויא טרפה בשמוטה זו מ"מ במה יכשר כיון דאין לו היתר בשחיטה ומיהו קשה לפי' ה"ג דאמר פריך והאמר רבה בר בר חנה סימנים שנדלדלו ברובן טרפה לפי המקשן תקשה ליה מרבה בר בר חנה גופיה דאי טרפה הויא בהכי אם כן מהו עיקור דקיימא לן דלא הויא טרפה אלא אחין שחיטה מועלת בו [כה] ומיהו ספריס דגרסי מעיקרא לא קשיא [כו](הא דאקפל לקפולי) והא דאדלדל אדלדולי [כז]ול"ל שיודע המקשן דכמסיק לבסוף דרבה בר בר חנה מייתי לאיפרוק אפרוקי בכח כאן מעט ואכן מעט דלא בריא והוי טרפה ועיקור סימנין דלא הוי טרפה דאקפול לקפולי נחתא מעל הכשר ומ"מ פריך מדלדול דרבה בר בר חנה אלמלא דלדול דלדול אהזכיר הממתין ומוזר ומפרש לו דדלדול שממתי

לינו כשל רבה בר בר חנה אבל לספריס דגרסי בתר והא ממר שמואל ברובו לא קשיא הא דאקפל לקפולי קשה ואכן קשה לפירוש רבינו חננאל דמפרש דאפרוק אפרוקי שנפרדו הסימנין זה מזה ליכא למימר שהמקשן היה יודע החתם דמ"ב לא הוה פריך מידי וי"ל דכי פריך מרבה בר בר חנה הוה מצי למימר וליטעמיך מקשה לך דרבה בר בר חנה גופיה מי טרפה הויא עיקור [כט] סימנים היכי משכחת לה: היכי

מסורת הש"ס

ו) [עיין תוס' ערכין כ: בד"ה מי שחלין], ז) ברכות נב. ב"מ נט: סנהדרין קיד. יבמות יד. [עירובין ו.], ח) [לקמן כ: ע"ב], ט) [לקמן נד.], י) [לעיל מב: לקמן נג.:], יא) ר"ח ופרש"י [דף נד.], יב) [כלשון הכתוב מט:], יג) [ל"ל בתורבץ], יד) עיין רש"י וכ"ל ובספר תפארת שמואל בהשגות על רש"י, טו) ר"מ מ"ז, טז) [ל"ל י"ל],

הגהות הב"ח

(ו) גמ' נתנו בו חכמים שיעור מדקאמר נתנו בו חכמים שיעור מכלל דתורבץ: (ז) שם אלא מיהת רובו ואלמא רבה בר בר חנה אמר שמואל כר' יהודה אחי משמיה דרב: (ח) שם ורבי יהושע בצבעא מלייעא בהוסב: (ט) שם מכל מקום קשיא. לכתרי חומרי לא עבדינן: סתם שמעתתיה דרב בדרי בתרי דר' יהודה הוה אמר להו בני מדרשא: נתנו בו שיעור. עד כמה הוי כשר לשחיטה: לאו מקום שחיטה הוא. לפ"ה אמר רב בשמואל מידי דהוה מגרגרת דבין במקום שחיטה בין שלא במקום שחיטה שהו שיעוריה: עד כדי הפסקת יד. לריך להניח לכל הרחק כשלא מצטעות ואחרבע לשון מורי הזקן ואני שמעתי אחיות חודי לפרנים והרשון נרחה בעיני דכי האי גוונא לא מיקרי תפיסת יד: עד מקום שיעשיר. שיש שם שער שגורגרין נכנסין מכרס הפנימי: טפח נוסף. מיקרי כרס (ג) וקא סלקא דעתך דלא חזיל שער בתוך הוושט ולא מידי ואת אומרת עד מקום שיעשיר [ד]דהא עד סוף הוושט כולו מלי שחיט וכיון דלאו הוושט הוא היכי מלי שחיט אלא: אימא טפח נכרס סמוך לוושט. דהיינו טפח לשון של כרס הוי כרס הפנימי ונקובתו במשהו ולפי שהוא נחצב במקום המילר בין לעוות החזה קרי ליה פנימי וכל שאר הכרס קרוי בתעי' [מג.] המיוונה ועידועים בקריעת רובו: כי קאמר רב. טפח בוושט מקרי כרס: בסורת דמשעיר טפי. שהשער נכנס בתוך הוושט טפח ולעולם מקום שחיטה הוי בוושט עד מקום השער: סורכן הוושט שניטל כולו. לקמיה פריך והא מיכא עיקור סימנים: ואנא תנא. תנא דמתניתין דפרקין[ה] מסייע ליה. תונא כמו תנא דילן: ניטל לחי התחתון כשר. וכיון שניטל הלחי נתלש הסימנים שבלחי התחתון הס מחוברי: קשיא מתני'. דקתני כשר: הא דאיעקור איעקורי. עיקור סימנים[ו] כשנעקר הוושט מן הלחי ומן הכשר: הא דאיגום איגומי מעילוי סימנים. שנגמם הלחי מן הכשר שמוטל על הסימנים בין הלחי והסימן דלאו עיקור הוא שהסימנים מעורין בכשר: אלא לשמואל קשיא. הא דרב פפא לדלידיה מיכא עיקור סימנים דקתמר הוושט שניטל דמשמע שהוושט נבדו ניתק ונתלש מן הכשר: דאקפל לקפולי. שנקלף מעל הכשר. מקפל כמו ונקלף ודומה לו וקפלו את המנים דמסכת סוטה (דף לה:[ח]): דאיפרוק לפרוקי. כדכר שנעקר בכח שנעקר כאן מעט ואכן מעט על רובו לחומו מיעוט המחובר אינו מחובר ביחד הילכך לאו חבור הוא דלא בריא: רוב

מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל עליו הכתוב אומר [ו]הכשיל בחושך הולך אלא אי בבית שמאי בקוליהן וכחומריהן אי בבית הלל בקוליהן וכחומריהן הא גופא קשיא אמרת לעולם הלכה כדברי ב"ה והדר תני והרוצה לעשות כדברי ב"ש יעשה לא קשיא [ז]כאן קודם בת קול לאחר בת קול ואי בעית אימא אף לאחר בת קול [ח]ורבי יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קול מכל מקום קשיא אמר רב טבות כולה כרב עבדא דכי אתא רמי בר יחזקאל אמר לא תציתו להו להני כללי דכייל יהודה אחי משמיה דרב הכי אמר רב וושט נתנו [בו] חכמים שיעור [ט] מכלל דתורבץ הוושט לאו מקום שחיטה הוא וקאמר במשהו למעלה עד כמה אמר רב נחמן [י]עד כדי תפיסת יד למטה עד כמה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [יא]עד כדי שישעיר איני [יב]והאמר רבינא אמר גניבא משמיה דרב טפח בוושט סמוך לכרס זהו כרס הפנימי אמאי כי קא שחט בכרס קא שחיט אימא טפח בכרס סמוך לוושט זהו כרס הפנימי איבעית אימא כי קאמר רב בתורא דמשעיר טפי אמר רב נחמן אמר שמואל [יג]תורבץ הוושט שניטל כולו מלחי כשר ותנא תונא [יד]ניטל לחי התחתון כשר מתקיף לה רב פפא והאיכא עיקור סימנים ולרב פפא קשיא מתניתין [טו]ניטל לחי התחתון כשר בשלמא מתניתין לרב פפא לא קשיא [טז]הא דאיעקור איעקורי הא דאיגום איגומי מעילוי סימנים אלא לשמואל קשיא תימא כולו [יז]אלא אימא רובו [יח] [יט]והאמר רבה בר בר חנה אמר שמואל [כ]סימנים שנדלדלו ברובן טרפה אמר רב שישא בריה דרב אידי [כא]הא דאפקיל איקפולי [כב]התם דאפרוק אפרוקי: ופסוקת הגרגרת: תנא כמה פסוקת הגרגרת ברובה וכמה רובה רב אמר רוב

ורבי יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קול. תימה דקיימא לן כבית הלל מסוס בת קול וקיימא לן[ט] דרבי אליעזר שמותי הוא ולא חיישינן בבת קול שפסק כוותיה בפרק הזהב (ב"מ דף נט:) ויש לומר דשאני התם שלא יתכוה אלא לכבודו דרבי אליעזר דאמר מן השמים יוכיחו ועוד דבת קול דבית הלל מסייע קרא לכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות דבית הלל רובא הוו אלא דמעיקרא מספקא לן מסוס בת קול דרבי אליעזר דאמר טפי מחודדין בית הלל בת קול ואי אפשר לומר דשמאי התם שלא יתכוה לכבודו דרבי אליעזר ואין לריך לומר דאפילו תימא בת קול דלא מסייע קרא לכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות דבית הלל רובא הוו אלא דמעיקרא מספקא לן מסוס בת קול